
A személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések új rendszere

Róth Erika*

A 2018. július 1. napjával hatályba lépő büntetőeljárás törvény a bevált megoldásokat megőrizve új jogintézmények, fogalmak bevezetésével kívánt megfelelni a hazai és a nemzetközi elvárásoknak. A módosítások nem kerültek el a kényszerintézkedéseket sem. A jelen tanulmány keretében nem vállalkozhatunk az új szabályok részletes elemzésére, a hatályon kívül helyezett rendelkezésekkel való összevetésére, csupán a kényszerintézkedések egyik csoportjának, a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedéseknek a rendszerszemléletű bemutatását tűzzük ki célként.

Kulcsszavak: kényszerintézkedések, őrizet, távollattartás, bűnügyi felügyelet, letartóztatás, előzetes kényszer gyógykezelés

New system of coercive measures concerning personal liberty

The Criminal Procedure Act, which entered into force on 1 July 2018, preserved the proven solutions, but introduced some new legal institutions and concepts in order to meet the national and international requirements. The modifications didn't avoid the coercive measures either. In the present study we cannot undertake a detailed analysis of the new rules, comparing them with the previous (repealed) provisions. Our aim is only to present one group of the coercive measures, namely coercive measures concerning personal liberty, in a systematic way.

Keywords: coercive measures, arrest, restraining order, criminal supervision, pre-trial detention, preliminary compulsory medical treatment.

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2021.5.1488>

1. A kényszerintézkedések alkalmazásának alapvető szabályai

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) sok jogintézmény tekintetében hozott újat, a büntetőeljárás jog statikus és dinamikus részét is érintve. A jelen tanulmány keretei között a számos teljesen vagy részben új rendelkezés közül a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések rendszerének bemutatására vállalkozunk csupán, azon belül is elsősorban az összefüggésekre kívánunk rámutatni.

Ahhoz, hogy a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések rendszerét megértsük, messze nem elegendő a Be. Nyolcadik részében, a XLIII – XLVIII.

* Intézetigazgató egyetemi tanár, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete.

fejezetben írtakkal foglalkozni. Elsőként az Általános rendelkezések közül a Be. 2. §-ában található – az alapvető jogok korlátozására vonatkozó – szabályokat kell felhívunk.¹ E szakaszban találjuk a – természetesen nem csak a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekre, hanem más kényszer tartalmazó vagy kényszer elemet nem tartalmazó büntetőeljárás intézkedésekre és eljárási cselekményekre is irányadó – tisztességes eljárás garanciái körébe tartozó alapvető követelményeket, így

- az emberi méltóság tiszteletben tartására,
- a szabadsághoz és személyi biztonsághoz fűződő jog biztosítására vonatkozó rendelkezést és
- az alapvető jogok korlátozásának leglényegesebb feltételeit.

Az utóbbi követelményt megfogalmazó rendelkezés adja az egyik vezérfonalat a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések rendszerének tárgyalásához, azzal, hogy a Be. 2. § (3) bekezdése meghatározza a *törvényesség* kritériumait (csak az e törvény szerinti eljárásban és az e törvényben meghatározott okból, módon és mértékben kerülhet sor alapvető jog korlátozására), valamint a *szükségesség, arányosság és fokozatosság elvét*. Ezek a garanciális jelentőségű szempontok később is visszatérnek a Be. rendelkezései között.

A kényszerintézkedések alkalmazása az alapjogok korlátozását² eleve magában foglalja, így a jogsérelem teljes elkerülése értelemszerűen nem lehet reális cél, de arra kell törekedni, hogy az az érintett alapvető jogainak a korlátozását csak a *legsükségesebb mértékben és ideig* eredményezze. (Be. 271. § (1) bek.)

A *fokozatosság elve* azt jelenti, hogy „Súlyosabb korlátozással járó kényszerintézkedés akkor rendelhető el, ha a kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó kényszerintézkedéssel vagy egyéb eljárási cselekménnyel nem érhető el.” (Be. 271. § (2) bek.) A félreértések elkerülése érdekében le kell szögeznünk, hogy ez nem új szabály, de a jogalkotó a jogalkalmazói gyakorlatban időnként nem maradéktalanul érvényesülő elvárást erősíti azzal is, hogy a Be.-ben az enyhébb korlátozást jelentő, a letartóztatás 'helyettesítésre' alkalmas kényszerintézkedések szerepelnek előbb.³ A 'helyettesítés' szó használata ez esetben

¹ 2. § (1) A büntetőeljárásban tiszteletben kell tartani mindenkinek az emberi méltóságát.

(2) A büntetőeljárásban mindenki számára biztosítani kell a szabadsághoz és személyi biztonsághoz fűződő jogot.

(3) A büntetőeljárásban alapvető jogot korlátozni csak az e törvény szerinti eljárásban, az e törvényben meghatározott okból, módon és mértékben lehet, feltéve, hogy az elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó más eljárási cselekmény vagy intézkedés útján nem biztosítható.

² Tóth Mihály definíciójában e jogoknak nem csupán a korlátozása, de a sérelme is szerepel. „A kényszerintézkedések olyan hatósági aktusok, amelyek a büntetőeljárás eredményessége vagy rendje érdekében törvényi felhatalmazás alapján állampolgári jogokat sértenek, illetve korlátoznak.” Belovics Ervin – Tóth Mihály: *Büntető eljárásjog*. HVG-ORAC, Budapest, 2017. 195. o.

³ Ezt emeli ki Czine Ágnes is, amikor a törvénytervezetről a következőket írja: „A tervezetben a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések a súlyosságuk, tehát az általuk megvalósított korlátozás súlyosságának sorrendje szerint kaptak helyet. [...] A jogalkotó vélhetően ilyen módon is hangsúlyozni kívánta, hogy a kényszerintézkedések körében kiemelkedő jelentősége van a fokozatosság elvének.” Czine Ágnes: A kényszerintézkedések az új büntetőeljárás törvényben. *Fundamentum*, 2016/2-4. 94. o. fundamentum.hu/sites/default/files/fundamentum-16-2-4-07.pdf (2022.01.17.) A jogalkotó ezen szándékát megerősíti Miskolczi Barna is: „A szabályozás egyértelmű újítása volt, hogy a norma pusztán a rendszerezése révén (a legenyhébbtől a legsúlyosabbig haladva) is hangsúlyozza az alternatív

azért nem teljesen helyénvaló, mert azt a téves értelmezést sugallhatja, amely szerint elsőként a letartóztatás lehetőségét kell a jogalkalmazónak mérlegelnie, s csak ha az nagyon szigorúnak tűnik, akkor szükséges tovább lépnie és megvizsgálnia, hogy vajon adott esetben nem lenne-e elegendő pl. a bűnügyi felügyelet elrendelése. A helyes, a nemzetközi elvárásoknak is megfelelő logikai sorrend ezzel éppen ellentétes irányú gondolatmenetet tesz szükségessé, amelynek lépéseit a következőképpen foglalhatjuk össze:

1. Szükséges-e egyáltalán kényszerintézkedést alkalmazni?
2. Ha igen, az elérni kívánt cél függvényében megfelelő-e (elegendő-e) távoltartást vagy/és bűnügyi felügyeletet elrendelni?
3. Ha igen, mennyire szigorú magatartási szabályok, kötelezettségek írandók elő?
4. Végül, ha a 2. kérdésre nemleges a válasz, akkor jöhet szóba a letartóztatás.

Azt, hogy a törvényben megjelenik az a fokozatosság követelményén alapuló rendelkezés, amely szerint letartóztatás elrendelésére csak akkor kerülhet sor, ha más, enyhébb korlátozást jelentő kényszerintézkedéssel az adott eljárási cél nem érhető el, több szerző is a hatályos Be. újdonságaként említi.⁴ A jogszabály helyes értelmezése azonban korábban is ez kellett volna, hogy legyen. Ahogy azt a Kúria joggyakorlat elemző csoportjának 2017. május 29-én kelt összefoglaló véleménye tartalmazza: *„A korábbi gyakorlat hibáit kiküszöbölve minden ügyben indokolt vizsgálni azt, hogy enyhébb kényszerintézkedés alkalmazása nem elegendő-e a kitűzött cél eléréséhez. Az előzetes letartóztatás elrendelésére vagy fenntartására csak akkor kerüljön sor, ha a házi őrizet vagy a lakhelyelhagyási tilalom mellett erre nem lát a bíróság lehetőséget, ahogy házi őrizetet is csak akkor rendeljen el, ha a lakhelyelhagyási tilalom ezt a célt megítélése szerint nem biztosítja.*”⁵ Tény, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) szabályaiból sem következett az, hogy csak akkor kerülhet sor más, enyhébb korlátozást jelentő kényszerintézkedés alkalmazására, ha az előzetes letartóztatást szükségtelennek tartja a bíróság⁶, egyes szerzők szerint a jogalkalmazói gyakorlatban mégis a

kényszerintézkedések prioritását.” Miskolczi Barna: A kényszerintézkedések új rendszere. *Ügyvédlátó*, 2016/5. 22. o.

⁴ A teljesség igény nélkül: „A letartóztatás éppen azért szerepel a többi bírói engedélyes kényszerintézkedés után az új Be.-ben, mert csak akkor kerülhet sor az elrendelésére, ha az elérni kívánt célok más kényszerintézkedéssel nem elérhetők.” Herke Csongor: Régi-új kényszerintézkedések az új büntetőeljárás kódexben. In: Menyhárd Attila – Varga István (szerk.): *350 éves az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara – A jubileumi év konferenciasorozatának tanulmányai*. I. kötet. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2018. 484. o. „[...] Fantoly Zsanett [...] Ismertette a kényszerintézkedések szabályozásának új rendszerét, e körben üdvözölte a letartóztatás ultima ratioként történő szabályozását.” Fantoly Zsanett: Szegedi workshop az új büntetőeljárás törvény elméleti és gyakorlati kérdéseiről. *Jogtudományi Közlöny*, 2019/9. 373. o.

⁵ Kúria Büntető Kollégiuma joggyakorlat-elemző csoport 2016.EI.II.JGY.B.2. Összefoglaló a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekkel kapcsolatos joggyakorlat vizsgálatáról. 22. o. https://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeny_7.pdf (2022.01.21.)

⁶ Ez a hibás bírói gyakorlat a régi Be. szabályainak téves értelmezésére vezethető vissza. A régi Be. 137. § (2) bekezdésében írtak szerint ugyanis „A lakhelyelhagyási tilalom akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény jellegére, a terhelt személyi és családi körülményeire - különösen az egészségi állapotára, idős korára - vagy az eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.” A házi őrizet pedig a régi Be. 138. § (2)

letartóztatás-centrikus megközelítés volt az uralkodó.⁷ Ez a megállapítás – ahogy arra a Kúria joggyakorlat elemző csoportjának véleménye is utal – ha lassan is, de kezdett meghaladottá válni. „Az elmúlt években a jogalkalmazás szerencsés módon, jó irányban kezdett elmozdulni annak érdekében, hogy a személyi szabadság jogerős ítélet előtti elvonására csak a legszükségesebb esetekben, indokolt döntés alapján és ésszerű ideig kerüljön sor”.⁸

Kétségtelen, hogy a kényszerintézkedések helyes alkalmazásának jogszabályi alapjait már a régi Be. 60. § (2) bekezdése is tartalmazta és azt a hozzá kapcsolódó Kommentár szöveg is megerősítette.⁹

2. A személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések

A kényszerintézkedések korlátozott jogok szerinti felosztása korábban csak elméleti kategóriaként jelent meg, a büntetőeljárás kódexek nem tartalmazták az oktatásban, tudományos közleményekben használatos csoportosítást. A hatályos Be. azonban nem csupán alkalmazza azt a rendszerező ismertet, amely alapján a kényszerintézkedéseket a személyi szabadságot és a vagyont érintő kényszerintézkedések csoportjába sorolja, de a személyi szabadságot érintő

bekezdése alapján „akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.”

⁷ Szabó Krisztián hangsúlyozza, hogy a korábbi büntetőeljárás törvény szerinti (előzetes) letartóztatáscentrikus megközelítés megkövetelte, hogy a bíróság indokolja, miért alkalmaz kevésbé súlyos kényszerintézkedést a letartóztatás helyett. Krisztián Szabó: 10 years in the history of pre-trial detention in Hungary (2010-2019). *Büntetőjogi Szemle*, 2021. Különszám, 84. o.

⁸ Matusik Tamás: Gondolatok az előzetes letartóztatás hazai gyakorlatát ért kritikák kapcsán. *Magyar Jog*, 2015/5. 289. o.

⁹ Régi Be. 60. § (2) Ha e törvény a kényszerintézkedések alkalmazása esetén az érintett személy alkotmányos jogainak korlátozását megengedi, az ilyen cselekmény elrendelésének az egyéb feltételek megléte mellett is csak akkor van helye, ha az eljárás célja kisebb korlátozással járó más cselekménnyel nem biztosítható. A Jotár Kommentár a következőket tartalmazta: „A kényszerintézkedések másik jellemzője, hogy azok súly szerinti sorrendbe állíthatóak. Egy-egy konkrét, a kényszerintézkedés által elérni kívánt cél különböző, kisebb vagy nagyobb jogkorlátozással járó eszköz alkalmazásával is elérhető. Az eljárási cselekmények most tárgyalt általános alapelve ezen esetekre írja elő, hogy amennyiben egyszerre több kényszerintézkedés útján is elérhető az azokban megfogalmazott cél, akkor a nagyobb jogkorlátozással járó nem alkalmazható - valamennyi egyéb feltétel fennállása esetén sem -, amíg ugyanaz a cél enyhébb kényszerintézkedés útján is elérhető. Ennek legjellemzőbb példája, hogy míg az elsőfokú eljárásban a Be. 129. § (2) bekezdés a)-d) pontjában felsorolt okok valamelyikének fennállása a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet és az előzetes letartóztatás fenntartásának is alapfeltétele. Ezen általános szabály szerint az említett okok valamelyikének fennállása esetén is csak akkor rendelhető el a házi őrizet, ha a lakhelyelhagyási tilalom nem, előzetes letartóztatás pedig csak akkor, ha sem a lakhelyelhagyási tilalom, sem a házi őrizet nem elegendő az elérni kívánt cél biztosításához.” Ez az elvárás tükröződik már a Legfelsőbb Bíróság BH2007/216. szám alatt közzétett döntésében is: „Az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 60. §-a - az ügyben eljáró minden hatóság számára - általános főszabályként írja elő, ha e törvény a kényszerintézkedések alkalmazása esetén az érintett személy alkotmányos jogainak korlátozását megengedi, az ilyen cselekmény elrendelésének az egyéb feltételek megléte mellett is csak akkor van helye, ha az eljárás célja kisebb korlátozással járó más cselekménnyel nem biztosítható. Ezt az elvet - a kényszerintézkedés tárgyában történő határozathozatalakor - mindig mérlegelni kell.”

kényszerintézkedésekre további általános szabályokat is megfogalmaz, amelyek így valamennyi, e csoportba tartozó kényszerintézkedés alkalmazása során irányadók. Más rendelkezések – szintén a rendszerjellegét erősítve – ha nem is minden, de több kényszerintézkedésre vonatkoznak, például a távoltartás és a bűnügyi felügyelet közös szabályai.

A személyi szabadságot érintő kényszerintézkedéseket rendszerként szemlélve, 'kilóg' a sorból az *őrizet*. Ez ugyanis az egyetlen olyan eleme a rendszernek, amelynek alkalmazása

- nem kötött bírói engedélyhez (nyomozó hatóság, ügyészség és bíróság is elrendelheti),
- időtartama meglehetősen rövid a többi kényszerintézkedéshez képest és
- nem csak a terhelttel, de a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személlyel¹⁰ szemben is elrendelhető.

Az őrizet elrendelésének egyik oka – személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelése valószínűsíthető (Be. 274. § (2) bek. b) pont) – átvezet minket a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések többi elemét magában foglaló csoporthoz.

3. A személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések

A személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések alkalmazásának célját és feltételeit a Be. közös szabályként határozza meg. Ezek körében megismétlődik a szükségesség, arányosság követelménye, így e kényszerintézkedések elrendelésének, meghosszabbításának és fenntartásának csak akkor van helye, ha a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés céljának eléréséhez ez szükséges, és az elérni kívánt cél más módon nem biztosítható. (276. § (1) bek. b) pont)

Azon célok, amelyeket a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések alkalmazásával elérhetőnek tart a jogalkotó, röviden a következők:

- a terhelt jelenlétének biztosítása,
- a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása és
- a bűnisméltés megakadályozása.

Ezek a célok egyrészt tényként jelennek meg az irányadó rendelkezések alpontjaiban [aa), ba), ca) alpontok], másrészt megalapozottan feltételezhető veszélyként [ab), bb), cb) alpontok].¹¹ Bár a megfogalmazásban a régi Be.-hez képest találunk

¹⁰ A bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy fogalmát a Be. korábban is használta ugyan, de az alanyokra irányadó rendelkezések körében a terhelt mellett csak később jelent meg önálló szereplőként, a Be. 2021. január 1. napjával hatályba lépő módosításával. Lásd a 2020. évi XLIII törvény 143. § (2) bekezdését.

¹¹ Be. 276. § (2) *Személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés rendelhető el a) a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, ha aa) megszökött, szökést kísérelt meg, vagy a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, illetve*

különbséget, lényegében ugyanazon eljárási célok érdekében alkalmazhatók a személyi szabadságot korlátozó bírói engedélyes kényszerintézkedések, mint korábban.¹²

Azt, hogy az egyes tárgyalt kényszerintézkedések a felsorolt célok közül melyek elérésére alkalmasak, a jogalkotó meghatározza. Így

- a *távoltartás* a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának, illetve - ha ez a sértett vonatkozásában állapítható meg - a bűnisméltés megakadályozása;
- a *bűnügyi felügyelet* a terhelt jelenlétének biztosítása, a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása, illetve a bűnisméltés megakadályozása;
- a *letartóztatás* a terhelt jelenlétének biztosítása, a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása, illetve a bűnisméltés megakadályozása;
- az *előzetes kényszergyógykezelés* pedig a bűnisméltés megakadályozása érdekében rendelhető el, ha megalapozottan feltehető, hogy a terhelt kényszergyógykezelésének van helye. (Be. 277. § (1) – (5) bek.)

Ebből is következik, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések közül *mindhárom cél elérésére csak a bűnügyi felügyelet és a letartóztatás lehet alkalmas.*

A rendszerszintű vizsgálat következő pontja az, amikor a *korlátozott jogok* szerint tekintjük át az egyes kényszerintézkedések közötti összefüggést:

- A *távoltartás* a terhelt szabad kapcsolattartását, és ennek érdekében a terhelt szabad mozgáshoz és a lakóhely, illetve a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát (Be. 280. § (1) bek.);
- a *bűnügyi felügyelet* a terhelt szabad mozgáshoz és a lakóhely, illetve a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát *korlátozza.* (Be. 281. § (1) bek.)

ab) megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárásban elérhetetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne,

b) a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása érdekében, ha

ba) a terhelt a bizonyítás megghiúsítása érdekében a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személyt megfélemlített, jogellenesen befolyásolt, vagy tárgyi bizonyítási eszközt, elektronikus adatot, vagy vagyonekobjzás alá eső dolgot megsemmisített, meghamisított vagy elrejtett, illetve

bb) megalapozottan feltehető, hogy a terhelt a bizonyítást veszélyeztetné, így különösen a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személyt megfélemlítene, jogellenesen befolyásolna, tárgyi bizonyítási eszközt, elektronikus adatot vagy vagyonekobjzás alá eső dolgot megsemmisítene, meghamisítana vagy elrejtene,

c) a bűnisméltés lehetőségének megakadályozása érdekében, ha

ca) a terhelt a gyanúsított kihallgatását követően az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatta, vagy a gyanúsított kihallgatását követően elkövetett újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt gyanúsítottként hallgatták ki, illetve

cb) megalapozottan feltehető, hogy a terhelt a megkísérelt vagy előkészített bűncselekmény véghezvinné, az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatná vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.

¹² A helyenként nem lényegtelen változásokra ezúttal nem térünk ki, tartva magunkat az eredeti célhoz, a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések rendszerszemléletű bemutatásához.

- A *letartóztatás* a terhelt személyi szabadságának bírói *elvonása* a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt (Be. 296. §),
- az *előzetes kényszergyógykezelés* pedig a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói *elvonása* a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt. (Be. 301. § (1) bek.)

Míg a távollátás és a bűnügyi felügyelet csupán jog *korlátozást* jelent, a letartóztatás és az előzetes kényszergyógykezelés a személyi szabadság *elvonásával* jár.

Az eddig írtak alapján is megállapíthatjuk, hogy *igazán szoros kapcsolat a távollátás és a bűnügyi felügyelet és bizonyos – igen lényeges – szempontból a letartóztatás viszonylatában figyelhető meg*. A következőkben tekintsük át, milyen összefüggések állnak fenn a távollátás és a bűnügyi felügyelet között:

- a távollátás és a bűnügyi felügyelet időtartama azonos;
- a távollátás és a bűnügyi felügyelet együttes elrendelésére is lehetőséget biztosít a jogalkotó;
- a két kényszerintézkedéshez kapcsolódó magatartási szabályok betartása ugyanazon intézkedésekkel, a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel ellenőrizhető vagy óvadék letétbe helyezésének engedélyezésével segíthető elő;
- a terhelt vagy a távollátással érintett személy életkörülményeinek lényeges változása esetén az előírt magatartási szabályokat ideiglenesen fel lehet oldani, vagy azokat módosítani lehet;
- azonosak a távollátás és a bűnügyi felügyelet szabályai megszegésének következményei is a rendbíráságtól a letartóztatás elrendeléséig terjedően.

4. Az óvadék jellegének megváltozása

Az előzőekben a távollátás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályai betartásának biztosítékeként említett *óvadék* volt az egyik kényszerintézkedés, amelynek a rendeltetése jórészt megváltozott 2018. július 1. napjától. A régi Be. hatályban léte alatt is elenyésző számban alkalmazott, a terhelt jelenlétének garانتálása érdekében az akkori előzetes letartóztatás kiváltására hivatott vagyoni biztosíték önálló címét elveszítve beépült a távollátás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartását biztosító eszközök¹³ közé. Az óvadékot érintő másik jelentős változás, hogy annak minimális összegét a Be. ötszázezer forintban határozza meg. Ha figyelembe vesszük az óvadék intézményét nem csak hazánkban ért azon kritikát, hogy az a vagyonosabbakat hozza kedvezőbb helyzetbe, akkor az óvadék minimális összegének megállapítása még inkább alapot adhatna ilyen kifogás megfogalmazásához.

¹³ Ahogy láttuk, az óvadék mellett a terhelt mozgását nyomon követő eszköz alkalmazása biztosíthatja a magatartási szabályok betartását azzal, hogy ezen eszköz alkalmazása kötelező, ha a bűnügyi felügyeletet azért rendeli el a bíróság, mert a letartóztatás maximális időtartama eltelt. Be. 283. § (2) bek.

A hatályos törvény szerint már a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések valamennyi céljának elérése érdekében¹⁴ alkalmazható óvadék mégsem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és a jogalkalmazói gyakorlat nem állt/nem áll összhangban a jogalkotói szándékkal.¹⁵ Az, hogy az óvadék nem kizárólagosan a szökés veszélyének biztosítására hivatott, ma már egyértelműen kiderül a Be. szövegéből, de helyes értelmezéssel eddig is csak erre a következtetésre lehetett volna jutni.

Ugyanakkor az óvadék önmagában nem a letartóztatás alternatívája, amit a Kúria – sok szempontból tanulságos és alaposabb elemzésre érdemes – EBH2019. B.21. számú elvi határozatában is megerősített: *„A hatályos Be. szabályozása szerint az óvadék nem a letartóztatás alternatívája, hanem, az attól enyhébb kényszerintézkedések, a távoltartás, illetve a bűnügyi felügyelet biztosítékául szolgálhat. Amennyiben tehát a bíróság álláspontja szerint a terhelttel szemben a személyi szabadságot érintő engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél a bűnügyi felügyelettel nem biztosítható, akkor annak hiányát óvadékkal vagy az óvadék összegének nagyságával nem lehet pótolni.”*¹⁶ A letartóztatást helyettesítő kényszerintézkedés ebben az esetben a bűnügyi felügyelet, amely végrehajtásának biztosítéka az óvadék. Az óvadék felajánlása mellett indítványozhatja a terhelt vagy a védő a letartóztatás megszüntetését és helyette enyhébb korlátozást jelentő kényszerintézkedés, jelesül a bűnügyi felügyelet elrendelését.

5. Előzetes letartóztatásból letartóztatás

A *letartóztatás* elnevezésében módosult, de feltételei, okai, az alkalmazásával elérhető eljárási célok – még ha részben eltérő megfogalmazással is – jórészt változatlanok maradtak. Elrendelésére a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések közös szabályainál írt célok elérése érdekében van lehetőség, de – lévén szó a legsúlyosabb kényszerintézkedésről – a Be. további kritériumokat is tartalmaz. Így a Be. 277. § (4) bekezdésében írtak szerint akkor rendelhető el, ha különösen

¹⁴ A régi Be. csak a jelenlét biztosítása érdekében, a szökés, elrejtőzés veszélyének elhárítására tartotta alkalmasnak az óvadék intézményét, ezért csak abban az esetben engedélyezhette a bíróság a letétbe helyezését, ha az előzetes letartóztatás elrendelésére a régi Be. 129. § (2) bek. b) pontja alapján került sor. Lásd a régi Be. 147. § (2) bekezdésében írtakat. A Be. hatályos szövegét e vonatkozásban is a 2020. évi XLIII. törvény 170. §-a állapította meg 2021. január 1-i hatállyal: *„Az óvadék megállapításának e törvény eltérő rendelkezése hiányában valamennyi, a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés 276. § (2) bekezdésében meghatározott oka esetén helye van.”* A módosító rendelkezéshez fűzött indokolás szerint ugyanis *„Az óvadék tekintetében a jogalkotói akaratot és szándékot nem követte a jogalkalmazás, ezáltal olyan joggyakorlat alakult ki, ami indokolatlanul szűkítette az óvadék alkalmazásának körét.”*

¹⁵ Tóth Mihály – utalva a Legfőbb Ügyészség Emlékeztetőjére a Be. alkalmazásának egyes kérdéseiről (LFNIGA 142/2019.) és a Kúria 21/2019. büntető elvi határozatára – megjegyzi, hogy *„[...] e szűkítő gyakorlat kialakulásához a Legfőbb Ügyészség és a Kúria karöltve járult hozzá.”* Tóth Mihály: *A koncepció korrekciója? Gondolatok a Büntetőeljárás törvény új módosításairól. Ügyvédek Lapja*, 2020/5-6. szám 14. o.

¹⁶ EBH2019. B.21. II. Lásd különösen a [115] és [116] bekezdésekben írtakat.

a) a bűncselekmény jellegére,
b) a nyomozás állására és érdekeire,
c) a terhelt személyi és családi körülményeire,
d) a terhelt és a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személy viszonyára,
e) a terhelt büntetőeljárás előtt és az eljárás során tanúsított magatartására tekintettel a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél távoltartással, illetve bűnügyi felügyelettel nem biztosítható.

Anélkül, hogy a letartóztatásra vonatkozó rendelkezéseket részletesen bemutatnánk és elemeznénk, meg kell említenünk az Alkotmánybíróság 10/2021. (IV.7.) AB határozatát, amely végre meghozta azt az eredményt, amelyet a jogvédő szervezetek és a tudomány képviselői nem tudtak elérni.¹⁷ A letartóztatás időtartamának törvényben rögzített relatív¹⁸ felső határára vonatkozó rendelkezések között ugyanis szerepelt az a kivétel, amely alapján az életfogytig tartó szabadságvesztéssel¹⁹ is büntethető bűncselekmény miatt folyó eljárásban a legsúlyosabb korlátozást jelentő kényszerintézkedés a 2013. november 19-től 2021. szeptember 30-ig hatályos szabályok szerint elvileg bármeddig tarthatott. Ezt a rendelkezést az Alkotmánybíróság 2021. szeptember 30. napjával megsemmisítette. „Az Alkotmánybíróság [...] azért találta alaptörvény-ellenesnek a kifogásolt szabályozást, mert az - határozatlansága folytán - lehetőséget ad olyan mértékű szabadságelvonásra is, amely már - a körülményektől függetlenül - alaptörvény-ellenesen korlátozza a terhelt személyi szabadságához fűződő alapjogát.”²⁰ Ez a megállapítás azonban önmagában nem jelentette azt, hogy a legsúlyosabb szankcióval fenyegetett bűncselekmények esetén ne lehetne négy évtől hosszabb felső határt megállapítani, hiszen az Alkotmánybíróságnak „[...] kizárólag az alapjogkorlátozás szükségességének feltételét volt módja vizsgálni, és annak eredményeként állapította meg a szükségesség feltételének a hiányát, de nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy milyen mértékű abszolút határidő tekinthető arányosnak a szóban forgó esetben.”²¹

A Be. módosítására e vonatkozásban is a 2021. évi CXXXIV. törvénnyel került sor, amelynek eredményeként 2022. március 1. napjától a Be. 298. § (1) bek. e) pontja szerint legfeljebb öt évig tart a letartóztatás, ha a terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás. Az ötéves felső határ további egy évvel „meghosszabbodik” a (4) bekezdésben felsorolt esetekben, amelyek elemzésére ezúttal – területi korlátok miatt – nem vállalkozhatunk.²² Az átmeneti időszakban – 2021. szeptember 30. és 2022. március

¹⁷ A letartóztatás időtartamának maximalizálását hiányolta a tervezetből a szerzőn kívül többek között Czine Ágnes és a Helsinki Bizottság is. Czine Ágnes i.m. 100. o. A Magyar Helsinki Bizottság véleménye az új büntetőeljárás törvény tervezetéről. 2016. június 20. 23. o. https://helsinki.hu/wp-content/uploads/MHB_velemen_y_Be_tervezet_20160620.pdf (2022.01.21.)

¹⁸ Több olyan kivételt tartalmaz a Be. 298. § (2) és (3) bekezdése, amikor ezt a maximálisként rögzített időtartamot meghaladhatja a letartóztatás.

¹⁹ Az 1998. évi XIX. tv. 132. § (3a) bek. szerint „ha a vádlottal szemben tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás.”

²⁰ A 10/2021. (IV.7.) AB határozat Indokolása [54]

²¹ A 10/2021. (IV.7.) AB határozat Indokolása [54]

²² A módosítást tartalmazó törvény indokolása szerint az új felső határ bevezetését jogos társadalmi igény indokolta. „[...] az életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő cselekmények esetében jogos az a

1. között - a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvénynek a veszélyhelyzet idején történő eltérő alkalmazásáról szóló 543/2021. (IX. 24.) Korm. rendelet 1. § alapján volt lehetőség a letartóztatás fenntartására, ha életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény miatt volt folyamatban büntetőeljárás. Eszerint ugyanis ha a veszélyhelyzet tartama alatt „a koronavírus-világjárvány akadályozta az előkészítő ülés, illetve a tárgyalás megtartását, a négy évet meghaladó tartamú letartóztatás legfeljebb 2022. szeptember 30-ig tarthat.”

6. Két kitérő

Ha a bevezetőben leszögeztük, hogy a kényszerintézkedések vizsgált csoportja kapcsán a törvényi rendelkezések és a gyakorlat részletes bemutatására nem vállalkozhatunk az adott terjedelmi korlátok között, akkor még inkább lehetetlen vállalkozásnak tűnne a hazai szabályok és a praktikum nemzetközi összefüggésekben történő vizsgálata. Mindössze két gondolat erejéig tegyünk mégis egy kis kitérőt.

Az első kérdés az, hogy más országokkal összehasonlítva tényleg olyan rossz-e a helyzet, valóban (előzetes) letartóztatás centrikus-e a magyar jogalkalmazói gyakorlat. Erre egy *öt kontinenst átfogó kutatás*²³ alapján próbálunk meg röviden válaszolni, amely kimutatta, hogy kizárólag az 'öreg kontinens', Európa az, ahol 2000-től szignifikáns csökkenés mutatkozik a(z előzetes) letartóztatások számában. Az Anglia-Wales és Hollandia mellett Magyarországra kiterjedő kutatás szerint 42%-os csökkenés volt kimutatható. Ez az adat akkor nyer különös jelentőséget, ha hozzátesszük, hogy világszerte minimum 15%-os növekedés volt tapasztalható, egyes országokban (és kontinenseken) pedig ettől is jóval nagyobb arányban nőtt az előzetes letartóztatottak száma.

A vizsgált három európai ország közül hazánk középen helyezkedik el, ha a fogvatartottak között az előzetes letartóztatásban lévők arányát vizsgáljuk.²⁴ Ezzel azonban távolról sem szeretnénk azt állítani, hogy a hazai jogalkalmazói gyakorlat problémamentes.

A következő kitérőnk az *uniós elvárásokkal* kapcsolatos. A *bűnügyi felügyelet* az EU vonatkozásában a Tanács 2009/829/IB kerethatározata (a továbbiakban: Kerethatározat) alapján említendő, amely 2012. december 1-én lépett hatályba.²⁵ A

társadalmi igény, hogy a cselekmény tárgyi súlyához, jellemzően bonyolult megítéléséhez igazodóan a törvény biztosítsa a letartóztatás jelenlegi maximális felső határát - 4 évet - meghaladó tartamú kényszerintézkedés lehetőségét.” Az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény végső előterjesztői indokolásának 3.7. pontja.

²³ Catherine Heard – Helen Fair: Pre-trial detention and its over-use: Evidence from ten countries. Institute for Crime & Justice Policy Research, London, 2019. 3. o.
https://www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/pre-trial_detention_final.pdf
(2021.11.03.)

²⁴ Magyarországon ez az arány 18 % (a vizsgált tíz ország közül ez a harmadik legalacsonyabb szám), míg Anglia-Walesben 11% (a vizsgált tíz ország közül a legalacsonyabb arány), Hollandiában pedig 29%. Catherine Heard – Helen Fair: i.m. 3. o.

²⁵ A kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló, 2009.

kerethatározat a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról elkerülhetővé teszi a hosszú ideig tartó külföldi fogva tartást. A Kerethatározat rendelkezéseinek megfelelő implementálása lehetőséget ad arra, hogy „a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező, de egy másik tagállamban büntetőeljárás alatt álló személy a tárgyalás előtti időszakban a lakóhely szerinti állam hatóságainak felügyelete alatt álljon.” (Preambulum (3) bek.) Célja, „a szabadságelvonással nem járó intézkedések – adott esetben történő – alkalmazásának előmozdítása az előzetes letartóztatás alternatívájaként, még olyan esetekben is, amikor az érintett tagállam joga szerint nem lehetne ab initio előzetes letartóztatást elrendelni.” (Preambulum (4) bek.)

Így a Kerethatározat alapján a más uniós országban tárgyalásra váró uniós polgárok a tárgyalás kezdetéig hazatérhetnek, felügyeletükről saját országuk gondoskodik szabadságelvonással nem járó intézkedések alkalmazásával.

A Be. megfelelési rendelkezései között a 878. § 18. pontjában szerepel a Kerethatározat, míg a Be. indokolása az óvadék szabályaival összefüggésben utal rá a következők szerint: „Az alternatív szankciók előtérbe helyezése, a fokozatosság elvének szem előtt tartása és az óvadék magatartási szabályokat biztosító intézkedés funkciója következik a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló 2009. október 23-i 2009/829/IB tanácsi kerethatározatból is.”²⁶

Kétségtelen, hogy a Kerethatározatban írt bűnügyi felügyelet rendeltetése, jellege sajátos, de az abban írt felügyeleti intézkedés típusai közül több megegyezik vagy hasonlóságot mutat a Be. 281. § (2) bekezdésében felsorolt, a bűnügyi felügyelet elrendelésekor előírható magatartási szabályokkal.

7. A jogalkalmazói gyakorlat

A jogszabályi változásokban megnyilvánuló jogalkotói törekvések lehetnek előremutatóak, a nemzetközi elvárásoknak megfelelőek, de az, hogy milyen változást eredményeznek ténylegesen, a jogalkalmazói gyakorlat értékelésével mutatható ki. Ennek egyik, bár nem kizárólagos eszköze a statisztikai adatok elemzése. Az összegző statisztikai kimutatások egy-egy év lezárása után csak hosszabb idővel válnak elérhetővé, így viszonylag rövid időszak értékelhető a Be. hatálybalépése óta, amely messzemenő következtetések levonására még nem alkalmas. A következőkben a 2019. és 2020. évre vonatkozó néhány adat²⁷ segítségével teszünk kísérletet annak bemutatására, hogy miként fogadta a jogalkalmazó a részben új

október 23-i 2009/829/IB tanácsi kerethatározat (2009. október 23.). HL L 294., 2009.11.11., 20 - 40. o.

²⁶ Lásd a Be. 284. §-ához fűzött indokolást, amelyet a 2020. évi XLIII. tv. 170. §-ához fűzött indokolása tartalmazott.

²⁷ Az adatok forrás az Ügyészségi statisztikai tájékoztató – Büntetőjogi szakág: ugyeszseg.hu/statisztikai-adatok/ugyeszsegi-statisztikai-tajekoztato-buntetojogi-szakterulet/ (2022.01.21.) A statisztikai adatgyűjtés sajátossága miatt az egyes részadatok összege nem ad ki 100 %-ot.

rendelkezéseket. A jogalkotói szándékkal összhangban álló jogalkalmazói gyakorlat esetén a letartóztatások csökkenése és az azzal azonos célok elérésére hivatott, de lényegesen enyhébb korlátozást jelentő más kényszerintézkedések nagyobb arányú megjelenése volt várható a statisztikában.²⁸

2019-ben összesen 63, 2020-ban 40 *óvadékkal* kapcsolatos indítvány érkezett az ügyészségre, amelyeknek csak kis részével értettek egyet az ügyészségek (2019-ben 12, 2020-ban mindössze 4 esetben). Az indítványok alapján a bíróságok 2019-ben 18, 2020-ban 7 esetben enyhébb kényszerintézkedést rendeltek el, míg 2019-ben 2 indítvány enyhébb magatartási szabály előírását eredményezte.

Távoltartást ügyészi indítványra 2019-ben 118, 2020-ban 198 esetben rendelt el a bíróság. A sértettek jóval gyakrabban éltek távoltartás alkalmazása iránti indítvánnyal, mint az ügyészség. 2019-ben 319, 2020-ban 351 sértetti indítványt továbbított az ügyészség a bíróságnak, amely alapján 2019-ben 99, 2020-ban 115 esetben sor is került a távoltartás elrendelésére.

Azon távoltartások mintegy négyötöde, amelyek a tárgydőszakban lezárultak, egyik évben sem tartott tovább 6 hónapnál (2019-ben 103-ból 81, azaz 78,64%; 2020-ban 162-ből 134, azaz 82,71%). Egy éven túl csak nagyon ritkán, 2019-ben 2 esetben (1,9%), 2020-ban 9 esetben (4,9%) alkalmazták ezt a kényszerintézkedést. Mivel a távoltartás legfeljebb 4 hónapra rendelhető el (ezt követően több alkalommal további 4 hónappal meghosszabbítható), érdemes megnézni, hogy a kényszerintézkedés hány százaléka nem haladta meg 4 hónapos időtartamot. Mindkét évben 50% körüli arányt jeleznek az adatok: 2019-ben 51 (49,51%), 2020-ban 86 esetben (53,08%).

Bűnügyi felügyeletet a bíróság ügyészségi indítványra 2019-ben 302, 2020-ban 408 esetben rendelt el, míg 2019-ben 17, 2020-ban 13 esetben nem osztotta az ügyészség álláspontját a bíróság és nem rendelte el a bűnügyi felügyeletet, további 3 (2019), illetve 4 (2020) esetben pedig más kényszerintézkedést tartott megfelelőnek.

Az adott időszakban lezárult 874 (2019), illetve 1057 (2020) bűnügyi felügyelet közel kétharmada (2019-ben 62,58%, 2020-ban 61,02%) 6 hónapig vagy rövidebb ideig tartott (2019-ben 547, 2020-ban 645), viszont 2019-ben 78 (8,9%), 2020-ban 114 (10,78%) esetben az egy évet meghaladta e kényszerintézkedés időtartama. Szintén érdekes az elrendelésre irányadó 4 hónapos intervallumra vonatkozó adatokra is egy pillantást vetni: a lezárult bűnügyi felügyeletek fele egyik évben sem haladta meg ezt az időtartamot: 2019-ben 443 (50,68%), 2020-ban 536 (50,70%).

Még a vizsgált két évben is a *letartóztatás* volt a leggyakoribb kényszerintézkedés, amelyet a bíróság ügyészi indítványra 2019-ben 3330, 2020-ban 3871 esetben rendelt el. Így a 3759 (2019), illetve 4359 (2020) ügyészi indítvány túlnyomó része sikeresnek mondható, a bíróság mindössze 92 (2019), illetve 90 (2020) esetben nem rendelte el a letartóztatást, míg 262 (2019), illetve 287 (2020) esetben más kényszerintézkedést rendelt el. Megjegyzendő azonban, hogy az ügyészség fellebbezése alapján a másodfokon eljáró bíróságok 2019-ben további 42,

²⁸ Ebbéli várakozását Tóth Mihály is hangsúlyozta. Lásd: Tóth Mihály: A koncepció korrekciója? Gondolatok a Büntetőeljárásról új módosításairól. *Ügyvédek Lapja*, 2020/5-6. szám 14. o.

2020-ban további 49 esetben elrendelték a letartóztatást, valamint 37 (2019), illetve 28 (2020) esetben más kényszerintézkedést rendeltek el.

A tárgyidőszakban zárult letartóztatások időtartamát vizsgálva azt látjuk, hogy közel kétharmada 6 hónapig vagy annál rövidebb ideig tartott: 2019-ben 3160-ból 2038 (64,49%), 2020-ban 3567-ből 2324 (65,15%). Ugyanakkor 2019-ben 247 (7,8%), 2020-ban 262 (7,3%) letartóztatás időtartama meghaladta az egy évet. Nem tartott viszont egy hónapnál tovább ezen kényszerintézkedések közül 2019-ben 552 (17,5%), 2020-ban pedig 500 (14 %).

Az *előzetes kényszer gyógykezelés* jellegéből fakadóan is a legritkábban alkalmazott kényszerintézkedés: a bíróság ügyészi indítványra mindkét évben 23 - 23 esetben rendelte el. Ugyancsak a kényszerintézkedés sajátosságában keresendő annak oka, hogy ha erre vonatkozó indítvány érkezett, egyetlen esetben sem fordult elő, hogy a bíróság annak ne adott volna helyt, vagy más kényszerintézkedést látott volna alkalmasnak az adott cél elérésére. 2019-ben 16 folyamatban volt előzetes kényszer gyógykezelésből 10, 2020-ban 22 ilyen kényszerintézkedésből 16 hat hónapig vagy annál rövidebb ideig tartott és mindössze egy-egy esetben (ami 2019-ben 6,3%, 2020-ban 4,5%) haladta meg az időtartama az egy évet.

8. Összegzés

A Be. első, egyeztetésre bocsátott, bárki által megismerhető tervezetétől²⁹ a törvény hatályba lépéséig a kényszerintézkedésekre vonatkozó szabályozás lényegesen megváltozott. Egyes rendelkezések esetében ez a változás pozitív irányú, de volt, ahol a szakmai egyeztetés inkább visszalépést eredményezett.

A tanulmány elején megfogalmazott szándékunk szerint az összefüggésekre rámutatva meg tudjuk azt erősíteni, hogy a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések valóban rendszert alkotnak, különösen igaz ez a távollátásra, a bűnügyi felügyeletre és a letartóztatásra. Vizsgálatunk alapját az általános eljárásra vonatkozó rendelkezések jelentették, ugyanakkor meg kell említenünk, hogy a külön eljárások közül néhány a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedésekkel kapcsolatban is speciális rendelkezéseket tartalmaz. Ilyen a fiatalkorú elleni és a katonai eljárás, továbbá az eljárás bíróság elé állítás esetén és a határárral kapcsolatos bűncselekmények esetén.

A(z új) Be. szabályainak megfogalmazásával a jogalkotó célja a minél csekélyebb mértékű jogkorlátozást jelentő kényszerintézkedés alkalmazásának elősegítése volt, de a jogalkalmazói gyakorlatra vonatkozó néhány adat azt jelezte, hogy az új rendelkezések hatályba lépése egyelőre még nem eredményezett markáns (szemléletbeli) változást.

²⁹ A tervezetnek a kényszerintézkedésekre vonatkozó rendelkezéseiről 2016-ban megírtam a véleményemet. Lásd: Róth Erika: A kényszerintézkedések változó rendszere és részletszabályai. *Ügyészek Lapja*, 2016/3-4. 39-50. o.

Irodalomjegyzék

- Belovics Ervin – Tóth Mihály: Büntető eljárásjog. HVG-ORAC, Budapest, 2017.
 - Czine Ágnes: A kényszerintézkedések az új büntetőeljárás törvényben. *Fundamentum*, 2016/2-4. 94 - 100. o.
 - Fantoly Zsanett: Szegedi workshop az új büntetőeljárás törvény elméleti és gyakorlati kérdéseiről. *Jogtudományi Közlöny*, 2019/9. 373 - 376. o.
 - Herke Csongor: Régi-új kényszerintézkedések az új büntetőeljárás kódexben. In: Menyhárd Attila – Varga István (szerk.): 350 éves az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara – A jubileumi év konferenciasorozatának tanulmányai. I. kötet. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2018. 473 - 486. o.
 - Matusik Tamás: Gondolatok az előzetes letartóztatás hazai gyakorlatát ért kritikák kapcsán. *Magyar Jog*, 2015/5. 289 - 293. o.
 - Miskolczi Barna: A kényszerintézkedések új rendszere. *Ügyvédlátó*, 2016/5. 22 - 25. o.
 - Krisztián, Szabó: 10 years in the history of pre-trial detention in Hungary (2010-2019). *Büntetőjogi Szemle*, 2021. Különszám. 82 - 84. o.
 - Tóth Mihály: A koncepció korrekciója? Gondolatok a Büntetőeljárás törvény új módosításairól. *Ügyvédek Lapja*, 2020/5-6. szám. 11 - 18. o.
 - Catherine Heard – Helen Fair: Pre-trial detention and its over-use: Evidence from ten countries. Institute for Crime & Justice Policy Research, London, 2019. https://www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/pre-trial_detention_final.pdf
 - Kúria Büntető Kollégiuma joggyakorlat-elemző csoport 2016.El.II.JGY.B.2. Összefoglaló a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekkel kapcsolatos joggyakorlat vizsgálatáról.
-
-